

Nils Edvard Lindgren, 1912-1980, organist och kantor

Ur glimtar 2014

Bosse Falk, Lindgården Fors.....

....har lämnat oss en kopia på ett brev, som han skickat till sin vän Michiel van Lint Det har gett oss anledning att söka fler uppgifter om denne populära och märklige man. Lite "hårdfakta" har vi fått fram från register av olika slag, men vi vill gärna ha "levande" skildringar från er som har egna minnen av honom! Kontakta redaktörerna eller Sune Nilsson.

Hej Michiel!

Så har jag nu äntligen fått tid för mitt brev om den gamle vännen "Skrammelnisse". Anledningen till att jag nu vill berätta för Dig, är att jag för någon vecka sedan började fundera över om hans namn ens nämns på nätet. En relik från tidigt fyrtiotal. Jag blev givetvis glad och överraskad när jag såg att hans namn nämndes i samband med din musikundervisning för barn i Ramvik. Så började min efterforskning och jag undrade hur Du kommit i kontakt med Nils och hans pedagogik. Vi får nu backa tillbaka till 1942.

Jag var då åtta år och hade börjat i folkskolan och det var troligen just genom skolan som jag fick reda på att han sökte intresserade barn som elever till hans första undervisning i Handen. Samhället ligger två och en halv mil söder om Stockholm och hade på den tiden en befolkning på runt ett par hundra själar. Det var dit Nils och hans fru Ellen kom och skolan var naturligtvis den självklara kontakten för att hitta intresserade barn. Huset han flyttade in i var gammalt och omodernt men fungerade i alla fall för ändamålet. Vi var ett tiotal barn som dök upp den första kvällen. Vad vi skulle få vara med om anade vi naturligtvis inte.

Kvällen, eller var det möjligen en sen eftermiddag, mörkt var det i alla fall, när jag gav mig iväg för det första mötet med Nils Lindgren. Det första som hände var att vi fick lyssna till några enkla visor spelade på flygel. Visor som vi alla barn troligen kände till. Han bad oss att nynna eller sjunga med om vi kunde och ville. Inga tvång. Sedan delade han ut olika rytminstrument som trianglar, tamburiner, mässingslock, små trummor och korta träpinnar som slogs mot varandra.

Det lät antagligen bedrägligt, men vi som lyckats åstadkomma dessa ljud var alla engagerade av våra prestationer. Därefter fick vi alla barn, var och en, markera musikens rytm och så gott vi kunde följa hans spel. Han såg till oss alla som enskilda individer, var och en med sin egen förmåga. Nisse pratade hela tiden med oss och spelade kortare avsnitt ur melodierna samtidigt som han visade olika rytmers uppbyggnad. Han lärde oss att anpassa vårt skrammel till hans spel. Han lyckades plocka fram den förmåga som vi hade och gjorde det med stor entusiasm.

Vi möttes en gång i veckan under denna höst och efterhand utökades raden av instrument som enkla flöjter och stränginstrument. Jag vet inte hur länge Nils arbetade med dessa barngrupper, men några år var det i alla fall. Vi som visat intresse för musik och hans undervisning återkom, men då för att var och en av oss skulle få lära oss att spela andra och mer krävande instrument. Jag valde först trumpet men det var ingen i min familj som stod ut med ett skärande ljud var dag och kväll. Naturligtvis låter det mycket om trumpeter och särskilt om man inte kan spela en enda ton rätt. Så det fick bli fiol i stället. Min mamma hade fått en fiol av en väninna och den blev min.

Även fioler kan låta illa, men är lättare att stå ut med. Jag fick den första grunden av Nisse och redan efter ett år hade vi tre pojkar som valt detta instrument kommit så långt att Nisse tog oss med i sin bil på resor till bygdegårdar runt om i Södermanland för att visa upp våra framsteg. Den första melodin jag lärde in var "Säterjäsentans söndag" av den norske kompositören Ole Bull. Vi fiolelever fick nog en speciell relation till honom, och han började tala om att han skulle skriva en Opera för tre röster och så blev det. Operan fick namnet: Polisen detektiven, Lyckas jämt!

Rollerna var Polisen, Banditen och hans bror. Min roll var den senare brodern. Jag kan än idag valda delar av texten. Vi övade in texter och melodier flera gånger i veckan under hösten för ett kommande framförande.

En marsdag -44 kom en inspelningsbuss från Sveriges Radio och spelade in operan och framförandet i radio kom i ett barnprogram några månader senare. Jag minns så väl min reaktion när jag fick höra min egen röst för första gången inspelad. Jag ville helt enkelt inte acceptera att jag lät så. Men det är nog en synnerligen vanlig och rimlig reaktion. Vi tre pojkar fick också lära in sånger och visor som vi fick sjunga in i Radions studio för senare uppspelningar i barnradion. Allt detta på Nisses initiativ och helt i hans regi.

Det gamla huset som jag talar om ovan, det som var hans bostad den första tiden i Handen, låg bara ett par hundra meter från mitt hem. Den bostaden lämnade han efter ett par år för att flytta in i ett nybyggt hus med plats i källaren för hans verksamhet med flygel och många instrument. På flygeln hade han en stor gipsskulptur föreställande drottning Nefertiti.

Den nya bostaden låg helt nära mitt hem, bara hundrafemtio meter bort, så jag kan säga att han var en nära granne.

På den tiden fanns det tydligen inga skyddsregler för byggarbetsplatser, så vi barn kunde fritt titta ut på världen från hans hustak utan att någon brydde sig om det.

Jag vill sluta brevet med en liten historia som tydligt visar vem Nils Lindgren var. Vi tre pojkar hade kommit på tanken att skoja lite med honom. Vi skulle spela hartsfiol vid hans fönster. Alltså: Vi plockade fram nödig utrustning för uppdraget. En lagom lång sytråd, en bit harts och en knappnål och gav oss iväg till hans bostad. Kvällen var mörk och lämpad för det självpåtagna uppdraget med möjlighet att snabbt fly vid risk att bli avslöjad. Vi monterade tråd och knappnål på hans fönster och började spela. Visst gnällde det men det var tydligen inte bra nog. Ett fönster i andra änden av huset öppnades och Nisse stack ut huvudet och ropade med dämpad röst:

- Grabbar, kom in ett tag, jag har något att visa er.

Med skammens rodnad över avslöjandet kunde vi inte annat än följa hans uppmaning.

- Nej grabbar, det där var inte så bra som det borde vara, men jag kan lära er hur det skall gå till.

Så hämtade han fram en grövre sytråd än den vi hade spelat på, en stor hartsbit och en knappnål med glaskula. Så monterade han nålen på fönstrets insida tätt intill glaset och gned med långa drag hartsbiten mot den spända tråden. Då insåg vi att detta var ytterligare en kunskap vi fått av Nisse. Så sa han:

- Ut nu grabbar, innan kvällen blir för sen. Lycka till!

Detta var pedagogik som även ett barn kan förstå och beundra. Det är en bra illustration av hans pedagogik men framför allt en bild av Nisse Lindgren som människa. Skrammelnisse.

Ja Michiel. Detta var min historia. Har du något att berätta om honom vore jag mer än glad för ett mail!